

ŽIVA ZAJEDNICA

1F2384 E

Studeni / November 1982. Broj 11 (36)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGSSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA / PREIS 1,- DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

S križem u ruci, i u srcu, lakše se živi i puno lakše umire

Mrvi su s nama, ali život teče dalje

Die Toten sind mit uns, aber das Leben geht weiter)

Jesen, za mene najljepše godišnje doba, ponekad nas obraduje nezaboravnim slikama ljepote – šume zasjaju tisućama boja, priroda nas obasipa bezbrojnim plodovima i nebo je često plavo kao u ljetne dane – ali, isto tako umije da nas duboko rastuži neprekidnim kišama i hladnim vjetrovima. Kao po nekom „dogовору“ između neba i zem-

lje to se često dešava na prijelazu iz listopada u studeni, u danima kad se posebno intezivno sjećamo naših mrtvih: na blagdan Sviju svetih i Dušni dan, Dan mrtvih. Groblja su tada puna ljudi koji molitvom, uređivanjem grobova i paljenjem svjeća odavaju počast preminulima iz bliske i daleke prošlosti.

Ima u toj općoj tuzi nečega što me privlači. U te dane osjećam da su mrtvi s nama, da sačinjavamo jednu neraskidivu zajednicu i da oni koji su jednom živjeli nikada neće nestati bez traga. Možda je neskromno tvrditi, ali čini mi se kao da mi Hrvati imamo naglašeno osjećajne odnose prema našim mrtvima. U suvremenom, anonimnom indu-

(nastavak s prednje str.)

strijskom društvu umire se u bolnicama odakle se preminule na nevidljiv način otprema u mrtvačnice i pokapa s ceremonijom bez trunka intimnosti. Neću hvaliti stara, navodno dobra vremena, no barem kod nas u južnoj Hrvatskoj to je bilo nekako drukčije, prisnije, bolnije i ljepše. Redovno se umiralo kod kuće, u obitelji. Mrtvaca se položilo na krevet i dva dana i dvije noći pratio molitvom ukućana i mještana. Umrlog se pokopalo u najljepšem odijelu i samo u plahti. Znalo se da ništa nije moguće odnijeti na drugi svijet, osim vjere u Boga i dobrih djela...

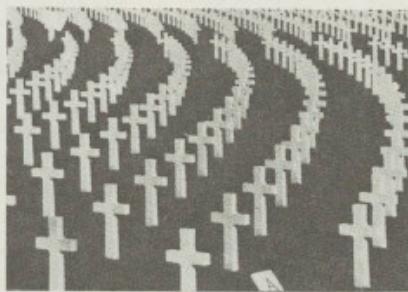
Veličajni pogrebi i raskošne grobnice

U našim velikim gradovima sigurno su se zbole promjene i na ovom području. Ipak izgleda da te promjene nisu baš temeljite. Dovoljno je baciti pogled na male oglašnike naših provincijskih novina pa vidjeti kako se smrt samo jednog čovjeka objelodanjuje u više, čak i desetak osmrtnica. Svi se od njega posebno oprštaju: od roditelja do stanovnika kuće u kojoj je živio. Ono što je u davna vremena, a možda negdje i danas, bio „posao“ gotovo bismo mogli reći „profesionalnih“ narikača, danas rade - novine.

Pa i grobovi na grobljima, dapače i malih mesta, ponekad se svojim raskošnim izgledom ne razlikuju od zadnjih počivališta sagrađenih u feudalno doba. Tvrdi se da upravo naši „gastarbjatieri“, osim što podižu moderne kuće, rade grade i nametljivo velike grobove i grobnice.

Ne znam da li sociolozi imaju o tome svoja objašnjenja. Meni se čini da ovaj, nazovimo ga tako „kult mrtvih“, ima svoje prošle i sadašnje uzroke. Iz njega se vidi kako se običaji jednog naroda sporo ili nikako ne mijenjaju. Hrvati i kao stanovnici gradova često ostaju ba-

rem polu-seljaci. Međutim, i svi seljaci u prošlosti nisu na isti način pokapali svoje mrtve. Bogataši, gazde i veleposjednici priređivali su veličajne pogrebe i gradili glomazne grobnice. Danas neki bivši seljaci što su stjecajem okolnosti u domovini ili radom u inozemstvu došli do para, ponekad se u ovoj stvari ponašaju kao bivše seoske gazde: pogreb pretvaraju u svojevrsno reklamiranje vlastitog pravog ili navodnog bogatsva... Čemu sve to? - pitamo se i nalazimo kao vjernici samo jedan odgovor: često, većinom nedomišljeno uvjerenje da je privremeni boravak na ovom

svijetu jedini život „tjera“ ljudi da ga „ovjekovječe“ svima vidljivim znacima i tako sačuvaju uspomenu na sebe. Za vjernike to zapravo ne bi trebao biti problem, ali oni se nerijetko nesvesno ponašaju kao i oni koji misle da će ih spomenici sačuvati u srcima ljudi za vječna vremena. Nije potrebno naglašavati da to nije tako: velikim djelima nisu potrebni veliki spomenici.

Mrvi su s nama, ali život teče dalje

Matoš je napisao da je hrvatska smrt izbirljiva: prerano uzima one koji su nam najpotrebniji. Stoga neki koji i ne znaju za onu latinsku „O mrtvima najbolje“ često prekasno uviđaju da su se za živo-

ta preminulog trebali ponašati onako kako govore nakon njegove smrti. Zato mi se čini da su sve te puste osmrtnice i sve te pogrebne svečanosti dobrim dijelom izraz grižnje savjesti zbog loših djela i rječi kojima smo se opteretili dok je pokojnik živio. Možda pretjerujem, ali se ipak usuđujem reći da smo mi Hrvati „pravi majstori“ u ovom posmrtnom odavanju počasti onima koje smo trebali slaviti dok su živjeli.

Ima u tome „kultu mrtvih“ još nečega što je povezano sa životom živih. Kad netko nestane iz zajednice živih, onda se o njemu govoriti ono što se nije htjelo ili nije smjelo govoriti dok je bio među nama. Da su neki nadgrobni govoriti u nas održavani prije smrti možda bi na život bio hrabriji i podnošljiviji nego što jest.

Neka bude dopušteno reći još nekoliko primjedbi i prijedloga. Zar ne bi bilo bogugodnije i uopće korisnije da se namjesto raskošnih grobnica popravi crkva na groblju? Zar novac utrošen u luksuzne pogrebe ne bi bio bolje upotrebljen u obliku pomoći bolesnima i siromašnima? Zašto da trunu skupi vjencici na grobljima kad se tim novcem mogu učiniti druga korisna djela?

Gotovo u svakom broju „Glasa Končila“ možemo čitati kako neki vjernici korisno usmjeravaju troškove za pogreb u druge, trajnije svrhe, ali to je - izgleda mi - više iznimka nego pravilo. Isto se može reći i za one silne i skupe osmrtnice u novinama u kojima se rodbina, prijatelji i poznanici nadmeću tko će više „kaditi“ preminulome, namjesto da uspomenu na njega učvrste nečim trajnim i neizbrisivim: dobrim djelima za one koji su još tu među živima.

Mihovil Šimić

SMRT

Tamo gdje se zida kuća, posebno ako je to u gradu, mjesecima i mjesecima ne vidi se ništa drugo nego skele i nered koji uvijek prati gradnju: razbacani materijal, dizalice, kablovi, otpaci... A onda, jednoga dana, svega toga nestane. Tamo gdje smo navikli gledati nered ukaže se kuća - čista, uredna, impozantna i zauzimlje svoje mjesto u četvrti grada kao neko novo biće.

Naš je život vrlo sličan ovakvom gradilištu. U našim odlaženjima i dolaženjima, riječima, poduzetim koracima, ve-

likim i malim činima, ne vidi se zapravo nego gradilište i njegov nered. A, onda, jednoga dana dođe smrt. Nije ona, kao što se vjeruje, rušenje građevine. O, ne! Ona je samo skidanje skelâ. I kad se to obavi, pokaže se građevina, zgrada, naš život onako kako smo ga stvorili, lišen svih nepotrebnih detalja i suvišnih materijala koji su ga okruživali. Sa smrću se pokazuje život u svojim bitnim crtama, u svoj svojoj autentičnosti i zauzimlje svoje mjesto u četvrti vječnosti. Taj je trenutak veličanstven i strahovit u isto vrijeme.

U ovom broju

● Aktualni razgovori	str. 3
● Marin Držić	str. 4
● Integracija = suživot	str. 5
● Iz naših misija	str. 6-12
● O mladima, za mlade	str. 13
● Čika Mato iz Đakova	str. 14
● Nove knjige	str. 15
● Papa primio mlade iz Darmstadt-a	str. 16

Razgovor na sajmu knjige u Frankfurtu

„Ljudi se vraćaju pravim pitanjima”

Frankfurtski velesajam knjige zatvorio je 11. listopada 1982. g. svoja vrata. Preko 170.000 posjetitelja razgledalo je kroz nekoliko dana vrhunske plodove srca i umu koji su ove godine bili ponuđeni u devedesetak tisuća novih naslova. Motto velesajma – „Religije od jučer u vremenu od danas” – bio je jako znakovit. Čovječanstvo naime sve više uviđa da tehnika i društvo potrošnje ne daju odgovora na pitanja o smislu ljudskoga života. Religiozno štivo, pokazujući i otkrivajući Boga, pokazuje i najbolji put da čovjek nađe sebe i svoje mjesto u vremenu i prostoru. Religija postaje zanimljiva i tražena. Među izlagачima iz svih zemalja svijeta bilje i vrijedna „Kršćanska sadašnjost” iz Zagreba. S njezinim glavnim urednikom, prof. dr. Tomislavom Šagi-Bunićem, poznatim i priznatim teologom, razgovarao je u Frankfurtu p. Ignacije Vugdejlja.

● Profesore, Vi ste već nekoliko dana na velesajmu knjige u Frankfurtu. Koje dojmove nosite u domovinu s ove jedinstvene smotre pisane riječi?

- Meni je prvi put da sam došao na ovaj golemi sajam knjige u Frankfurtu. Već zbog toga sam mnogo toga doživio. Pun sam dojmova. Ovdje je na neki način nazočan sav današnji svijet po rezultatima pomoću kojih taj svijet traži svoje kulturno zajedništvo i veće međusobno razumijevanje kako bi uopće preživio sadašnje duboke krize i napetosti. Na sajmu se vidi da je knjiga, to jest pisana riječ, od goleme važnosti da se sačuva sve ono dobro što su ljudi i narodi stvorili kroz tisućljeća. Bez knjige i čitanja neće nove generacije moći usvojiti plo-

dove misaonih napora prošlih generacija i sačuvati čovječnost za budućnost. Danas su ljudi u opasnosti da ih druga sredstva priopćivanja (posebno televizija i slično) zagluše i učine površnima, bez dubine i bez prave svijesti odgovornosti za budućnost. Mladi se ljudi lako svrstavaju za neku brzu akciju. A to može dovesti do toga da se sruši i razori duhovno što smo naslijedili, a ne stvori ništa novo od čega bi čovjek mogao živjeti kao dostojno ljudsko biće.

Najviše me se ipak dojnilo to što je na ovogodišnjem sajmu knjige središnja tema o religiji. Radi toga sam najviše i došao na sajam. Svakog dana održavaju se najrazličitija predavanja i diskusije o najvažnijim religioznim pitanjima današnjice, u raznim prostorijama sajma, a i izvan samoga sajma. Za mene je izvanredno utješljivo vidjeti koliko su mladi ljudi zauzeti pitanjima vjere. Meni je sajam pokazao da se ljudi vraćaju pravim pitanjima; svijet kao da se budi iz svojih površnosti i počinje uviđati da se bez traženja duboke povezanosti s Bogom neće moći spasiti svjetski mir, pa ni sam svijet, ali niti nači unutrašnji mir duše, kao ni otkriti pravi put u čovječansku budućnost.

Sajam pokazuje da današnji čovjek nije protiv religije, ali i to da su ljudi veoma nezadovoljni s različitim oblicima religoznog postvarenja, to jest – kako se na sajmu govorilo – s „paketom“ u koji je ono pravo BOŽJE zapakirano.

Divno je što sam osjetio da se kršćani sve više osjećaju za zahtjevni evandeoski radikalizam – kako je to nazvao novi limburški biskup Kamphaus – i da nisu zadovoljni s time da se vjera u Boga shvati samo u funkciji zemaljskih ciljeva (makar dobrih). „Tražite najprije kraljevstvo Božje, pa će vam se sve ostalo nadodati“. Mnogo se govorilo o „izlasku“ iz dosadašnjeg prilagođenja ovozemaljskom u novo, što će biti autentičnije Kristovo, pa stoga i autentičnije ljudsko.

● Čime se ove godine našoj i inozemnoj publici predstavila marljiva i vrijedna „Kršćanska sadašnjost“? Možete li nešto posebno odvojiti?

- „Kršćanska sadašnjost“ izložila je ove godine životopis Majke Terezije, što ga je napisao naš Albanac dr. Gjergji Lush, a za koji se zainteresiralo više inozemnih izdavača. Značajan interes

pobudile su knjige o našem slikaru franjevcu Testenu kao i luksuzna monografija „Starohrvatska sakralna arhitektura“, koja je ove godine predana papi Ivanu Pavlu II prigodom naše izložbe u Riminiju; u tisku je njezin talijanski prijevod, a zanimaju se za nju i neki drugi evropski izdavači. Novo je deset svezaka ilustrirane Povijesti Crkve za mlađe. To je internacionalno izdanje koje je priredio talijanski izdavač JACA-BOOK, a tiskano je kod nas u više evropskih jezika. Posebno je zanimljiv deseti svezak koji donosi najnoviju povijest Crkve, uključujući papu Ivana Pavla II. Za povijest Crkve u Hrvata priprema se poseban svezak u tom istom nizu. Izloženi su i svesci Biblije u stripu, također internacionalno izdanje koje se kod nas tiska. Zatim knjiga o crkvenoj arhitekturi Zapadne Istre, pa prva knjiga djela crkvene naučiteljice sv. Terezije Avilske (priređuju hrvatski karmelićani). Treba spomenuti i eseje iz estetike našeg dominikanca Rajmunda Kupareia kao i knjigu o Tinu Ujeviću Marka Kovačevića, a mnoge će zanimati pripovjetke Josipa Pašića „Dida Fenjer ili priče koje život piše“. Za svećenike je važna knjiga „Traganja za novom crkvenom praksom“ Bone Šagije. Trebalо bi bar prelistati „Glagoljsku epigrafiku“ Branka Fučića, kao izvanredan dokumenat davne hrvatske kulture i pismenosti.

● Vama se često pripisuje tvrdnja da se „u nas previše prevađa a premalo izvorno stvara“. Jeste li Vi toga mišljenja i očekujete li procvat izvornih djela, prvenstveno religiozno-teoloških?

- Dakako, moje je mišljenje da moramo postići veći rascroat domaće hrvatske religiozne knjige i teološke misli. No, u tu je svrhu potrebno da se u našem narodu razvije veća čitalačka publiku, također za domaće pisce. Naši ljudi još uvijek daleko više čitaju strane pisce negoli domaće. Nitko nije stimuliran da piše ako ga nema tko čitati. „Kršćanska sadašnjost“ mnogo prevodi sa stranih jezika. Time se uspostavlja naša veza s ostalom Crkvom po svijetu, ali i odgaja čitalačku publiku. Nadamo se da će brzo porasti i domaća teološka literatura.

● Može li u današnjem vremenu onaj koji ne čita ozbiljno štivo prerasti u ozbiljnog, odgovornog građanina svijeta?

- Odgovor je kratak i glasi: mislim da ne može.

Dr. Tomislav Šagi-Bunić

Iz hrvatske kulturne baštine

Marin Držić, hrvatski renesansni pisac

Sin malena naroda, rođen u vrijeme raspjevane renesanse koja je snažno zaplijusivala njegovu zavičajnu hrvatsku obalu, dijete slobodarskog Dubrovnika, naše drevne kulturne metropole, Marin Držić je u potpunosti naš čovjek.

Nestašan i nemiran, gladan i žedan, nasmijan i tužan, vječno dužan i raskošno bogat smijehom, Držić je tipično čedo vremena u kome su se ljudske vrednote, zanos i dostojanstvo cijenili po znanju, umijeću i snalažljivosti.

1. Najveći dubrovački pisac XVI. stoljeća bio je Marin Držić (oko 1508.-1567.); imao je nadimak **Vidra**. Pripadao je građanskoj pučanskoj grani vlasteoske kuće Držića, koja se u starine zvala **Držimir** (Desimir, god. 1295.), i skraćeno **Drža** (Daersa, Dersia, Derxa). Obiteljsko ime u obliku Držić zabilježeno je god. 1326. U XIV. stoljeću javljaju se dvije građanske grane Držića; od one koju je osnovao Dživko, nezakoniti sin vlastelina Maroja potječe i pjesnik Džore Držić i sinovac mu Marin, dramski pisac (usp. Slavko Ježić, Hrvatska književnost; Zagreb, 1944., 98.).

Međutim, ne zna se pouzdano dan i godina, kad se u domu Marina Nikolinog Držića i Arnukle Kotruljević rođio dječak, šesti po redu (a bilo je i šest djevojčica) komu su nadjenuli očeve ime Marin.

Iz života mладoga Držića značajno je spomenuti da je po naravi bio vedar, srdačno otvoren, tipični renesansni čovjek. Po svome pozivu bio je pripadnik svećeničkog staleža, a obavljajući svećeničke poslove jamačno imao koristi od dvije crkvice nad kojima je nekoć bogata obitelj Držić imala patronat.

Živio je poput svojih dubrovačkih sruđana, pisao je stihove, bavio onodobnom glazbom. Međutim, Mihovil Kombol (Povijest hrvatske književnosti do preporoda, Zagreb 1945., 141) pripominje: „Kao mnogi pisci komedija, među ostalim Molière, nije ni Držić proveo nimalo lagodna života, ostajući uvijek prisiljen da u društvu, koje je nasmijavao, igra podređenu ulogu”.

Općenito je Držićev život još neistražen: god. 1526. spominje se kao klerik, a nije utvrđeno zašto se god. 1538. odlu-

čio otici na studij građanskoga i crkvenog prava u Sienu. Ondje, u lijepom toskanskem gradu, proveo je Držić punih sedam godina, a god. 1541. izabran je za rektora Domus Sapientiae, postao je vicerektor sveučilišta što mu je pružalo stanovite koristi. God. 1542. ukorilo ga je redarstvo što je gledao u privatnoj sienskoj kući neku zabranjenu komediju. Od god. 1545. opet je u Dubrovniku. Tada se njegovo ime vezuje uz političkog pustolova Kristofora von Rogendorfa. Naš Držić putovao je s grofom u Beč, ali ga je nakon tri mjeseca napustio da mu se nakon godine dana opet pridruži kad je pustolov krenuo u Carigrad. Nakon ponovnog rastanka s Rogendorfom ostao je Držić punih petnaest godina u svom Dubrovniku. To je ujedno i razdoblje njegova rada: plodno, bogato i sadržajno razdoblje.

Marin Držić, rad I. Meštrovića

Sve što se ostalo spominje u svezi s Držićevim životom jesu njegovi dugovi. Uvijek je bio dužan. No, iz god. 1566. sačuvani su u Firenci memorandumi koje je Držić uputio toskanskem knezu Cosimu I. i sinu mu Francescu. U njima je Držić želio pridobiti knezove za državni udar protiv Dubrovačke republike. No, spremanje urote bilo je naivno i knezovi mu nisu niti odgovorili.

Pouzdani je podatak da je Marin Držić umro 2. svibnja 1567. i da je pokopan u crkvi sv. Ivana i Pavla u Mlecima. Pitanje je ostalo otvoreno do danas: je li bio otrovan, ubijen? (moć dubrovačkih gospara dopirala je daleko); ili je umro naravnom smrti, bolestan i iscrpljen?

2. U književnom radu Držić je pošao tragom prvih dubrovačkih pjesnika: pjevao je pjesme u stilu petrarkista s puno uzdaha, suza i nemira. Svojim pjesmama dao je naslov **Pjesni ljuvene**. Sedamdesetih godina našega stoljeća pronađen je primjerak Držićeve knjige u kojoj su spomenute **Pjesni ljuvene**, pastriska igra **Tirena**, spjev **Venera** i **Adon te** poznata **Novela od Stanca**. Prvo izdanje te knjige tiskano je u Mlecima god. 1551., a drugo god. 1607. Od drugog izdanja jedan se primjerak čuva u Vatikanskoj knjižnici, a drugi u Zagrebu, u JAZU.

Lirika međutim nije bila navlastita Držiću, nego mu posebno mjesto u hrvatskoj književnosti pripada kao dramskom piscu. Jamačno je najljepši primjer Držićeva djela u kojem se prepliću komika i realizam njegova **Tirena**, u kojoj je izražena radost: „na taj svit dana je radost čovjeka”. Mladi Dragić u djelu nabraja vili što umije činiti:

„Umijem, gospoje,
u dipli sviriti na početnje tvoje
i svračke puhati, i ptice ostale
umijem hitati, velike i male:
i umijem zapinat zecovom tonote
i pod ploču hitat lisice meu plote.”

U djelu ista radost povezuje sve ljudе razne dobi u isto ljudsko i bratsko kolo, puno vadrine, silne želje za životom i svim onim što on može pružiti.

Prema slijedu kojim su nastajala Držićeva djela treba ih spomenuti: **Pomet** (možda 1547.), **Tirena** (1548. ili 1549.), **Gržula** (1550.?), **Dundo Maroje** (1550.), **Pjerin** (1550.), **Venera** i **Adonis** (1551.), **Novela od Stanca** (1551.), **Džuho Krpet** (1554.), **Skup** (1555.) dok za ostale komedije: **Arkulin**, **Tripče de Utolče** i druge nema pouzdanih podataka o godinama.

Prava pokladna igra Držićeva je **Novela od Stanca**, četiri su mu djela pastirske igre, a ostala djela su renesansne plautovske komedije (Plaut je bio stari grčki pisac komedija). Među družinama koje su izvodile Držićeva djela spominju se: Njarnjas, Garzarija i Pomet. Djela je Držić pisao za izvedbe na pirovima i u pokladno vrijeme (pod krinkama).

Suživot - druga riječ za integraciju

Dani inozemnog sugrađanina

Povijest se ponavlja. Često puta pomislimo da su se događaji davne prošlosti zbili upravo juče, kao da su jednostavno kopirani i izneseni pred oči naših suvremenika. Glavna lica, mesta i radnje razlikuju se od povijesnih samo

3. Unatoč činjenici što je imao svoje uzore u starim klasičnim komediografiama, Držić je stvarao djela našega tla: ljudi, običaji, razgovori, dosjetljivost i govor (Novela od Stanca, Dundo Maroje i dr.). Njegove su komedije sve u pokretu, u akciji, satkane su od zbiljskih pojava iz života. Radnja Držićevih komedija vezuje se za ljude u trenutku kad se njihove mane i nastranosti manifestiraju najizrazitije i najkomičnije.

Neočekivane i nagle promjene, iznenadni preokreti, preoblačenja i nepredviđeni susreti česta su i uspješna sredstva, pomagala komediografa Držića. Komika situacija i likova pojačan je komikom izraza. Renesansa je naime voljela slobodnu riječ, poglavito kad je mogla pobuditi smijeh. Zato je i Držić učinio u svojim komedijama prave vatromete riječi, duhovito je slagao riječi u svojim djelima.

Imao je smisla za komiku i – srdačno se smijao. Svima: mladićima i starcima, djevojkama i ženama, škrćima i rasipnicima, poštenjačinama i podlacima. Svi, koje je susretao u životu, s kojima je dijelio ljepotu i raskoš renesansnog života.

Smijao se svima; možda i samome sebi.

4. Marin Držić nam je vremenski dalek, ali ta je udaljenost beznačajna budući da je hrvatski književnik srecem i dušom, patnjama i pregaranjima, poglavito pak svojim smijehom i danas živ.

Jamačno je on zapalio u našoj književnosti iskru smijeha, srdačnoga i iskretnog.

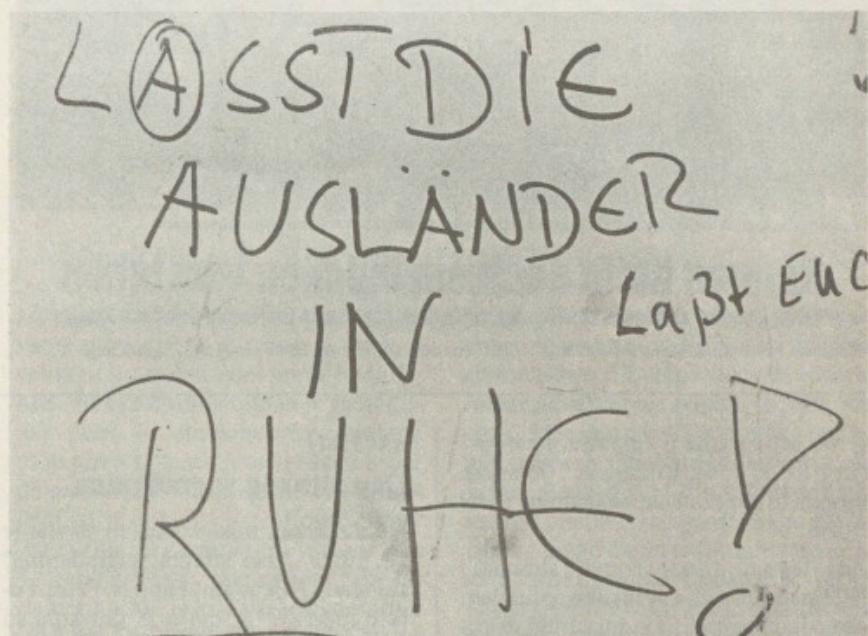
Kao da je baš on zapalio oganj srdačnosti i povjerenja, čvrsto uvjeren da je smijehom bio bliži svojim suvremenicima. I nama.

Držić je našem čovjeku prilazio otvoreno, upozoravao ga je na pogreške i mane, duboko uvjeren da iskreni osmijeh može ljude približiti i – izlječiti.

po imenu. U stvari su isti. I kad god razmišljam o netrpeljivosti Nijemaca prema strancima i nesvesno se sjetim tegobâ koje je Izrael imao u Egiptu. Situacija stranaca danas vrlo je slična, gotova ista, situaciji Izraelaca u Egiptu prije više od tri tisuće godine. Podsjetimo se.

najmanje smetali svojim njemačkim gostodavcima dok je ekonomija ove zemlje bila u usponu. Kad su se stvari pogoršale, pronađen je žrtveni jarac – stranci. Sreća samo što većina njemačkog pučanstva i oni najodgovorniji u njemu ne misle tako.

Odlazak Izraelaca iz Egipta bacio je Egipćane u veliku krizu, u siromaštvo. Neće li se nešto slično dogoditi ako

Utežno je da na njemačkim zidovima možemo čitati i ovakve natpise

Židovska pleme Živjela su puno desetljeća u sjevernom Egiptu vrlo mirno i dobro dok je Egipt gospodarski napredovao. Ali kad su se javile privredne teškoće, faraon je, bojeći se za vlast, skrenuo pozornost svojih sugrađana od pravnih problema i proglašio strance u zemlji krivcima za sve nedaće. On Židovima nije imao što konkretno predbaciti. Osumnjičio ih je i stvorio opasno nepovjerenje prema njima u svom naruđu. Pomognut ovim umjetno stvorenim neraspoloženjem prema strancima odredio je da Židovi obavljaju najteže i najnečistije radove. Uza sve to Egipćani su mislili da su Židovi trajna opasnost za egipatsko društvo. I kad su propali svi pokušaji da se prirast židovskog stanovništva zaustavi, počeli su Egipćani smisljati kako fizički uništiti izraelske sinove.

Nije to bilo pošteno od Egipćana, kao što ne rade pošteno ni oni Nijemci koji za svoje ekonomske nedaće okrivljuju strance. Čudno da stranci nisu ni

stranci iznenada napuste ovu zemlju. Tko će obavljati najgore i najprljavije rade? Židovi u Egiptu, a stranci u Njemačkoj, nemalo su doprinijeli velikom blagostanju svojih poslodavaca. Egipćani su bili brojniji, bogatiji, moćniji. O tom nema sumnje. Ali Bog je bio na strani Židova, na strani slabih, potlačenih, prezrenih. Bog je bio na strani žrtvenih jaraca. Nad ovom istinom trebalo bi se ozbiljno zamisliti veliko njemačko društvo.

Stradanja židovskog naroda u zemlji egipatskoj poučila su sinove Izraelove životnoj mudrosti da ne čine drugome ono što ne bi željeli da drugi njima učini. I kad su se vratili u zemlju obećanu napisali su zakon koji bi morao biti norma vladanja svim narodima koji imaju posla sa strancima (a koji to nemaju?): „Ako se stranac nastani u vašoj zemlji, nemojte ga ugnjetavati. Stranac koji s vama boravi neka vam bude kao sunarodnjak; ljubi ga kao sebe samoga. Ta i

(nastavak na sl str.)

KOBLENZ**Naši najbrojniji**

Devet nacija sudjelovalo je ove godine na „Sommerfestu” koji se održavao u dječjem vrtiću sv. Elizabete u Koblen-

zu. Bilo je to krajem rujna. Domaćini su bili Nijemci, a među inozemnim nacijama najviše je bilo hrvatskih katolika. Slavlje je započelo zajedničkom sv. Misom izjutra, a završilo navečer pjesmom i plesom. Trajalo je dakle cito dan.

RHEIN-ZEITUNG

Folklore-Tänze zeigte die Kindergruppe der Kroatischen Mission Koblenz. Beifall gab's nicht zuletzt für Ihre Landestracht.

Kennen heißt auch ein bißchen verstehen**Erster „Tag des ausländischen Mitbürgers“ In Koblenz - Buntes Treiben auf dem Zentralplatz**

Razigrani mališani iz Hrvatske kat. misije Koblenz zadivili su njemačke i inozemne gledatelje

vi ste bili stranci u egipatskoj zemlji” (Lev 19, 33-34). Kršćanska Njemačka morala bi se držati ove objavljene riječi Božje.

Za zategnute odnose između stranaca i Nijemaca ne smije se nikako optuživati samo jednu stranu. I jedni i drugi su krivi. I jedni i drugi izbjegavaju ozbiljne susrete, razgovore, posjete. Ne žive jedni s drugima, nego jedni uz druge, a često jedni protiv drugih. Zato je ovogodišnji Dan inozemnog sugrađanina i imao motto: „Nadvladati strahove, doći do susjedstva”. To ne ide jednostavno, ali je to imperativ ovoga trenutka. Stranci bi morali više poraditi na tome da se bolje upoznaju sa svojim njemačkim susjedima, da stvore ozbiljnije zajedništvo i prijateljstvo s narodom u kojem žive. Kad bi svaki strani sugrađanin imao samo četiri, pet njemačkih prijatelja, onda bi dvadeset do davadeset i pet milijuna Nijemaca bilo uvijek na strani pravedne stvari inozemaca. A to je puno. Taj glas ne bi ni u kakvoj prilici i neprilici života mogao biti prešućen ili zataškan. A ovako?

Proslave Dana stranaca od neprocjenjive su vrijednosti za upoznavanje i za suživot došljaka i domaćih. A suživot je druga riječ za integraciju.

Iv.

AACHEN**Dan stranog sugrađanina**

Hrvatska kat. misija Aachen slavila je 26. rujna „Dan stranog sugrađanina” zajedno s Nijemcima župe sv. Petra. Počelo je sa sv. Misom u 13 sati koju su predvodili dr. Toni Jansen, njemački župnik i fra Mato Kljajić, misionar. Sve je bilo na hrvatskom jeziku osim evanđelja koje je čitano na oba jezika. Da se pjeva samo na hrvatskom jeziku, bila je želja dr. Tonija Jansena, kako bi

FELLBACH (kraj Stuttgarta)**Namješten pastoralni suradnik za kat. Albance**

Gospodin Petar Mjeda, katolički Albanac, već je nekoliko godina vršio službu socijalnog radnika i pastoralnog asistenta za svoje albanske sunarodnjake u biskupiji Rottenburg-Stuttgart. O tom smo nekoliko puta pisali u našem listu. Taj svoj posao on je dosada obavljao uglavnom subotom i nedjeljom. Biskupski Ordinarijat u Rottenburgu imenovao je g. P. Mjedu prvog srpnja 1982. godine stalnim pastoralnim asistentom za albanske katolike u Njemačkoj. Njegov se ured nalazi u Fellbachu kraj Stuttgarta, Auberlenstrasse 40/I, telefon: 0711/58 65 74. Uredovo vrijeme: svakim radnim danom, osim ponedjeljka, od 9 do 17.30 sati. Umoljavamo sve hrvatske misionare da o ovom obavijeste albanske katolike na području svojih misija.

nas Nijemci tako bolje upoznali, jer pjesmom se izražava narodna duša. Propovijedao je fra Mato na njemačkom. „Der Andere - drugi” - bilježi tema propovijedi. „Der Andere ist doof”, ako ga površno gledam, ako ga ne „susretne”, upoznam. Ako mu se približim, ako ga pokušam shvatiti, on me može duhovno obogatiti.

Poslije sv. Mise slavlje se nastavilo u dvorištu pokraj crkve uz naše specijalitete, pjesmu i kolo.

Poslije slavlja u crkvi imali su pjesma i kolo „svojih 5 minuta”

Snažan je onaj koji se srami i svojih ne-poštenih misli.

LÜDENSCHIED**Trećoreci vjerni svom duhovnom poslanju**

Essen je najmlađa njemačka biskupija. Dogodine će imati točno 25 godina. Biskupija ni prostorno nije velika, a i po broju katolika spada u manje njemačke biskupije. Razvijena teška industrija u Ruhru (a Essen je središte Ruhra) odavno je privukla velik broj stranaca među kojima je više od 30.000 građana iz Jugoslavije. Polovica od njih su hrvatski katolici kojima na raspolažanju stoji 6 hrvatskih katoličkih misija. Prostorno najveća naša misija u biskupiji je Lüdenscheid, s oko 3.000 naših katolika, o kojima duhovnu skrb vodi franjevac-trećoredac p. Bernard Rubinić. Ion kao i njegova subraća u Mülheimu, Gelsenkirchenu i Duisburgu je duhovni sin starih hrvatskih trećoredaca koji su osnivali samostane u osamama i zgodnim morskim uvalama i koji su nevjerojatno puno doprinijeli da se održi glagoljica koja je bila jedno od sredstava očuvanja hrvatske svijesti na Kvarneru i Istri. U novonastalim prilikama p. Bernard, rođeni Samoborac, vrši misiju svojih duhovnih predaka: uz vjeru čuva on živom hrvatsku riječ u Lüdenscheidu, Schwelmu, Alteni.

Od 1. do 3. listopada o.g. organizirao je on u misiji duhovnu obnovu koju je vodio p. Ignacije Vugdelija. Učinio je to do bi o 800. obljetnici rođenja sv. Franje ponazočio lik i djelo sv. Franje i da bi vjernike pripremio na primanje sakramenta sv. potvrde koji je podijeljen u

Biskup J. Angerhausen s krizmanicima i njihovim župnikom p. B. Rubinićem

Schwelu 2. listopada. Živom riječu, lecima i župnim listom p. Bernard je tako zainteresirao vjernike za sudjelovanje u ovoj obnovi. Odazvali su se u velikom broju. Na svim predavanjima, Misama i susretima bilo ih je zadivljujuće puno. I u dopodnevним satima, a to je novost, narod je u velikom broju dolazio slušati misionarsku riječ, sudjelovati u euharistiji i primiti milost odrješenja u sakramantu pokore. Na dan podjeljivanja sakramenta potvrde uz krizmanike je bilo i nekoliko stotina vjernika. Dvadesetoro mladih i šestorici odraslih milost Duha Svetoga podijelio je, na hrvatskom jeziku, pomoćni biskup Julius Angerhausen, biskupijski referent za strance. Lijep broj njemačkih vjernika sudjelovao je u ovom

značajnom događaju za misiju. Isti Duh u jednoj i istoj Crkvi!.

Brige i nade misionara p. Rubinića su gotovo istovjetne se brigama i nadama svih naših misionara: sačuvati vjeru u materijaliziranom svijetu, čuvati narodni identitet svojih vjernika, pomagati pravilno shvaćenu društvenu i crkvenu integraciju. Kroz molitvene sastanke, predavanja, vjerouau za djecu, izlete, njegovanje narodnih tradicija, suradnju s mjesnom Crkvom i sl. misionar se trudi da Božji narod ostane čvrst na vjetru koji puše, i to silovito, s mnogih strana. Vihori bezboštva i germanizacije neće, nadamo se, uspjeti skršiti naše narodno biće u zemlji tuđoj. Jedna od garancija za to je i predani duhovni rad naših misionara.

Iv.

MAINZ Pobjednici na izletu

Na ovogodišnjoj olimpijadi u Frankfurtu, kao što je poznato, mladi iz misije Mainz osvojili su treće mjesto i zaslужenu nagradu – izlet po Njemačkoj. Sudionici na ovom našem popularnom vjeronaučnom natjecanju iz Mainza pošli su 2. 10. 1982. sa svojim roditeljima, braćom i sestrama (36 osoba) pod vodstvom svoga misionara p. Stjepana Pavića i župnih pomoćnika ss. Dionizije i Donate na izlet u Bonn i Köln. U glavnom gradu S. R. Njemačke posjetili su parlament i Beethovenovu dvoranu, a u Kölnu katedralu, botanički vrt i franjevačku crkvu u kojoj počivaju kosti Duns Scota i Kettlera. I ovaj izlet mladih iz Mainza je pokazao da u Njemačkoj ima mnogo spomenika i krajeva koje svakako treba posjetiti i vidjeti.

Mladi olimpijaši i njihova rodbina pred kölnskom katedralom

Hodočašće mladih u Xsanten

„Ista riječ, isti kruh, isti put“

„Lijepo je kada su braća zajedno“, kaže sveti pisac. I jest. A daje to takođe je danput dokazala i u potpunosti potvrdila inozemna i njemačka katolička mlađež iz biskupije Essen koja je 26. rujna pošla na zajedničko hodočašće u Xsanten (biskupija Münster). Priličan broj hrvatskih katoličkih djevojaka i mladića sudjelovao je u ovom hodočašću.

Mladi katolici sastali su se 26. 9. oko 8 sati na određenom mjestu, uglavnom ispred misijskih centara, i onda zajednički krenuli autobusima prema Xsantenu da bi se zaustavili, prema dogovoru, ispred Xsantena. Od tog stajališta pa do katedrale sv. Viktora u Xsantenu, negdje oko 14 km, mladi su u skupinama od petero-šestero išli pješice. Cilj hodočašća je bio da se njemačka i inozemna mlađež međusobno bolje upozna. Na putu se razgovaralo o predrasudama jednih o drugima te o otklanjanju i suzbijanju tih predrasuda. Uz molitvu, razmišljanje, razgovor i razmjenu mišljenja put do katedrale je bio prekratak. Ni kiša koja je padala nije smetala ovim mladima da idu prema svom cilju. Velika katedrala sv. Viktora u Xsantenu, remek-djelo gotike, čekala je širom otvorenih vrata ove mlađe koji su hrili k njoj, zapravo k Bogu. Sa svih strana pristizale su skupine mladih katolika. Bilo ih je divno vidjeti. Križ pod kojim su išli prema ovom veličanstvenom hramu bio je posebno uočljiv i

lijep. Bio je načinjen od drveća i trave. S tim križem išli su mladi po kiši i po blatnjavim njemačkim cestama ozarena lica prema svom odredištu kao da su htjeli reći: „S ovim križem, znakom naše pobjede, idemo do našeg današnjeg cilja – katedrale, ali s križem svojega života, koji sigurno nije lagan, idemo ka vječnom cilju – Isusu Kristu.“

U 14.30 sati počela je svečana sv. Misa koju su s par tisuća mladih katolika slavila dva njemačka i po jedan hrvatski, španjolski i talijanski svećenik. To je bio vrhunac hodočašća. Lijepo je bilo

vidjeti kako mladi jedni drugima pružaju ruku i daju znak mira kao da žele reći: „Svi smo mi braća i sestre, a braća i sestre, ako žive zajedno, moraju zajedno moliti, razgovarati, upoznavati se.“ Nakon sv. Mise održan je kulturno-zabavni program koji su spremili i izveli njemački i inozemni mladi katolici.

„Ista riječ, isti kruh, isti put“, bilo je geslo ovoga hodočašća. Ovo nam je hodočašće omogućilo i pomoglo da skupa molimo, da zajedno slušamo riječi Evangelja, da se okrijepimo Kruhom života i da upoznamo kako smo svi sinovi i kćeri jednoga Oca, premda potječemo iz različitih naroda i jezika.

Marija Šimović

Sa „zbornog mjesa“ mladi su u Xsanten krenuli autobusima

Promjena vlade u Bonnu U politici prema strancima ništa nova?

U Bonnu je 1. listopada 1982. godine došlo do promjene vlade. Nova koalicija sastavljena od CDU/CSU i FDP partijâ zamijenila je staru koju su sačinjavale SPD i FDP stranke. Novim saveznim kancelarom postao je dr. Helmut Kohl. U izjavi nove vlade koju je dr. Kohl izrekao 13. listopada pred saveznim parlamentom u Bonnu bilo je govora i o strancima u ovoj zemlji. Kancelar Kohl je kazao:

„Savezna vlada vodit će se u politici prema strancima trima temeljnim načelima. Prvo: integracija stranaca koji žive u ovoj zemlji važan je cilj politike prema strancima. Integracija ne znači gubljenje vlastitog identiteta nego što bolji suživot stranaca i Nijemaca. Integracija je moguća samo ako broj strana-

ca koji kod nas žive dalje ne raste. Zato treba sprječiti neograničeno i nekontrolirano useljavanje. Drugo: zabranu dolaska radne snage iz zemalja koje ne pripadaju Evropskoj zajednici ostaje na snazi. Ograničit će se dovođenje članova obitelji – upravo u interesu djece koja imaju pravo na obiteljski život... Treće: treba olakšati povratak onim strancima koji se žele vratiti u svoju domovinu.“

Na ovu izjavu Savezne vlade kritički se osvrnula Katolička Crkva u Njemačkoj. Njezine različite institucije i organizacije posebno su napale zabranu dovođenja članova obitelji (govori se npr. da djeca iznad šest godina neće moći k svojim roditeljima!) tvrdeći da je ta zabrana protuustavna i u stvari napad na

obitelj. – Nova politika se gotovo ni u čemu ne razlikuje od dosadašnje politike prema strancima. Integracija koja uključuje čuvanje vlastitog identiteta a isključuje svaku vrstu asimilacije i germanizacije ostaje jedina alternativa za miran suživot stranaca i domaćih. Nju prihvataju stranci i zagovara je Crkva.

U novoj vladi većina – katolici

Novi kancelar dr. Helmut Kohl je praktični katolik. Prve nedjelje svoga kancelarstva bio je na Misi u svom rodnom mjestu Ludwigshafenu. Među njegovim ministrima ima jedanaest katolika, pet evangelika a dvojica se nisu izjasnila o svojoj konfesionalnoj pripadnosti. Usput rečeno: predsjednik S.R. Njemačke Karl Carstens je praktični evangelički kršćanin. Iv.

BADEN (Švicarska)**Šesti susret mladih „Rumenolistaša”**

U nedjelju 3. listopada u Badenu kraj Züricha (Švicarska), pod pokroviteljstvom Hrvatskih katoličkih misija, održan je već tradicionalni – šesti po redu – susret hrvatske mlađeži „Rumeni list“. Ovaj susret sve izrazitije dobiva svoje religiozno obilježje. Vjera sve više nadahnjuje i oblikuje njegov sadržaj. Zato je to opet bio susret mladih i odraslih iz cijele Švicarske i dijela južne Njemačke koji će se pamtitи, ne samo po velikom mnoštvu sudionika, nego još više po bogatom, svestranom i sadržajnom programu koji se odvijao u tri dijela: nastup djece i mladih, svečana sv. Misa i kulturno-zabavni program.

U prvom dijelu susreta djeca i mlađi su se uspješno predstavili muziciranjem, solo i zbornim pjevanjem te baletom.

U drugom dijelu upriličena je svečana sv. Misa. To je ujedno bila i središnja točka dana. Uz petnaestak misionara i gosta misno slavlje je predvodio prof. dr. fra Ljudevit Rupčić, naš priznati bibličar. U prigodnoj prodpovijedi profesor Rupčić se dotakao suvremene problematike koja prati život čovjeka našeg vremena pa i naših radnika zaposlenih u tuđini. Bilo je riječi i o krizi koja snalazi cijeli svijet i koja prijeti svima nedoglednim posljedicama. Ta kriza, svjedoci smo, nije zaobišla nijednu državu, nijedan narod, nijednog čovjeka.

Tamburaši iz misije Singen (Njemačka) nastupaju na Susretu „Rumenolistaša“ u Švicarskoj

U misnom slavlju svesrdno su sudjelovali i mlađi. Posebno upečatljiv dojam na prisutne ostavila je povorka mladih s prikaznim darovima. Uz prigodne tekstove izrečene u obliku molitve vjernika, mlađi su prinijeli brojne darove. No, najzapaženiji darovi bili su kolijevka i grumen rodne nam zemlje s kamenom iz domovine.

Poslije misnog slavlja kroz kulturno-zabavni program nastavilo su u vedrom bratskom raspoloženju i kršćanskom zajedništvu. I dok su u prepunoj dvorani nazočne lijepo zabavljali našim domaćim i lijepim pjesmama i plesom naš poznati pjevač Toni Kljaković uz pratnju VIS-a „Vikend“ iz Züricha, te folklorna grupa „Movis-Croatia“, dотле je i na športskim terenima bilo veoma zabavno, živo i napeto. Veliki i mali nogomet,

stolni tenis, natezanje konopca, trčanje u vrećama, te naše stare narodne vještine bacanje kamena s ramena i skok u dalj, pružili su svima jednako, i velikima i malima, ugodnu i korisnu razondu, a najuspješnjima lijepe spomen-nagrade.

Uvečer kasno razišli smo se svojim obitavalištima obogaćeni lijepim dojmovima i velikom željom da se opet nađemo zajedno; da naš radost ovakvih i sličnih susreta bude češća i dvaput veća, a sve teškoće i neizvjesnosti iseljeničkog života barem dvaput manje. Dakle, i ovogodišnji „Rumeni list“ je po svemu sudeći bio pravi odgovor na sve prisutniju i veću želju i potrebu našeg međusobnog povezivanja i zbližavanja za naše zajedničko dobro, mada to bilo i u tuđini.

M. B.

OFFENBACH „Bližnji iz daleka / Der ferne Nächste“

U Visokoj školi za primjenjenu umjetnost u Offenbachu održana je 9. listopada vrlo zanimljiva i duga diskusija posvećena vjerskim manjinama u ovom gradu. Organizator je bio grad Offenbach, zapravo njegov Kulturamt. Povod: velesajam knjige u Frankfurtu bio je ove godine u znaku religije pa se i Offenbach, frankfurtski grad-susjed htio pozabaviti razmišljanjem o religiji svojih stranaca. Predstavnici vjerskih manjina u gradu – Slobodno-religiozna zajednica, Židovi, Francusko-reformirana zajednica, Turci, starokatolici i katoličke misije – iznijeli su najprije svoju kratku povijest a onda svoje probleme i pitanja njemačkoj javnosti koja nisu ujvek bila religioznog karaktera. Kato-

ličke je misije zastupao p. Ignacije Vugdelija, urednik našega lista. Najviše je vremena bilo posvećeno razgovorima o integraciji i asimilaciji te o drugoj i trećoj generaciji stranaca. Predstavnici „Bližnjih iz daleka“, pod tim se mottom vodila ova diskusija, izrekli su svoje bojazni da mnogi, čak i odgovorni Nijemci, pod integracijom razumijevaju zapravo ponijemčenje. S tim shvaćanjem stranci se ne mogu niti hoće pomiriti, kazano je. I na pitanje „Koju vi drugu alternativu vidite“, odgovorio je p. Ignacije: „Židovsku. Oni su se izvredno integrirali u njemačko društvo, ali nisu izgubili svoga židovskog identiteta.“ Hessenski je radio snimio cijelu diskusiju. Prema strancima vrlo otvoreni i susretljivi grad Offenbach i ovoga je puta pokazao kako mu na srcu leže „bližnji iz daleka“. I drugi bi se nje-

mački gradovi trebali ugledati na ovaj offenbaški primjer.

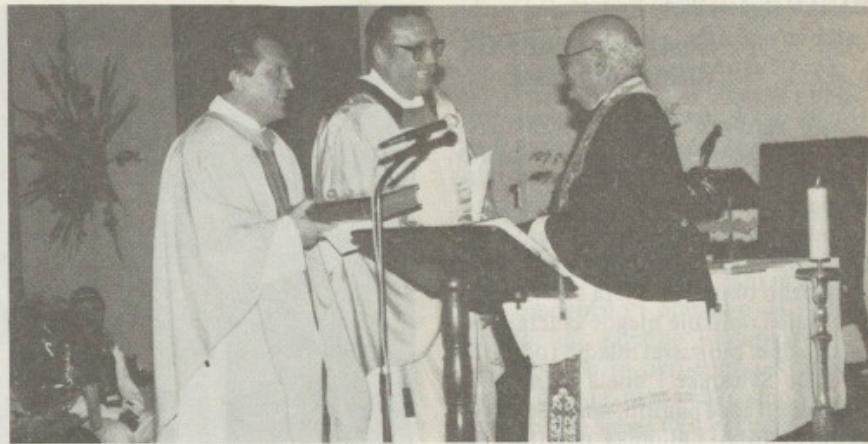

Gradonačelnik dr. Suermann, Offenbach

FRANKFURT

**„Svećenici se mijenjaju,
Crkva ostaje”**

Katedrala sv. Bartolomeja u Frankfurtu, krunidbena crkve njemačkih careva, djelovala je 3. listopada 1982. naročito svečano. Vjerni Božji puk ispunio je i posljednji metar njezinog golemog prostora da bi pozdravio novog voditelja frankfurtske misije o. Tihomira Grgata i oprostio se od dugogodišnjeg katedralnog župnika, biskupova zamjenika u metropoli na Majni, gradskog dekana W. Adlhocha. Oba svećara te župnik H. Leuninger, biskupijski referent za strance i nadušobrižnik o. Dukić kazali su u svojim kratkim nagovorima što se toga dana događalo. „Svećenici se mijenjaju, ali Crkva ostaje”, rekao je župnik Leuninger aludirajući, s džozom kritike, na česte promjene svećenika u nekim misijama. Dekan Adlhoch, veliki prijatelj i podupiratelj Hrvata, izako je novom misionaru predao misal

„Uzmi knjigu i naviještaj Riječ”, govori dekan W. Adlhoch novom misionaru T. Grgatu

i kalež uvodeći ga tako u službu, spomenuo je, ne bez sjete, kako je dugo i plodno surađivao s Hrvatima naglasivši da je ovaj čin uvođenja njegov posljednji službeni čin za hrvatske katolike, budući da odlazi u mirovinu. Tog časa proslila se svodovima veličanstvenog hrama Božjega naša draga pjesma „Za vsa-

ku dobru reč”, upućena njemačkom prelatu koji se u 17 godina svoga djelovanja u Frankfurtu duboko suživio s dušom našega čovjeka. Razdragano vjerničko mnoštvo, predvođeno mladima u narodnim nošnjama, zaželilo je pjesmom, molitvom i pljeskom dobrodošlicu novom misionaru o. T. Grgatu. *Hv.*

VIERZEHNHEILIGEN

**Održane duhovne vježbe
za misionare**

Vierzehnheiligen, malo mjestance nedaleko Bamberga, s prekrasnom crkvom u kojoj se štuje 14 svetaca i s prostranom i modernom biskupijskom zgradom za sastanke, već je dugi niz godina omiljelo sastajalište hrvatskih pastoralaca u Zapadnoj Evropi. Svake se godine tu u proljeće okupe misionari sa svojim suradnicima da bi razmisljali o pastoralnoj praksi, tražili rješenja za pitanja koja postavlja iseljenički život i utvrđivali nove putove evangelizacije. A na jesen, također svake godine, u Vierzehnheiligen se sastanu misionari da bi molili, duhovno se jačali i pronicali u tajnu svojega svećeničkog poslanja. Predavači, obično naši teolozi iz do-

movine, nastoje u svojim izlaganjima svrhati pozornost slušatelja na neko od posebno važnih poglavljaja povijesti spašenja koje oni osvjetljuju biblijski, teološki i filozofski služeći se obilato dospjencima i saznanjima modernih teoloških znanosti.

Bilo je to tako i ove godine od 27. rujna do 1. listopada. Oko 120 hrvatskih misionara s užitkom je pratilo višednevna predavanja koja je stručno ijasno držao prof. dr. Anton Kresina, poznati hrvatski bibličar. Vrlo zanimljivo i duboko govorio je profesor o otkupljenju, o istini i ljubavi, o odnosu čovjeka prema Bogu i prema ljudima, o funkciji sakramenata u životu Crkve i pojedinaca, o biblijskom gledanju na grijeh, o obvezama i slobodi, o smrti i uskrsnuću tijela. Sva su izlaganja bila biblijski utemeljena, a opet sveža i egzistencijalno obojena. Ti lijepi satovi posvećeni učenju Sv. pisma ostat će dugo u sjećanju misionara, a biblijski pojačnjene istine iz poklada vjere, koje su se ovoga puta lako pamtili, bit će od velike koristi ne samo za svećenike-pastoralce nego i za Božji narod kojemu će biti prenesene.

Večernji satovi ovoga velikog svećeničkog skupa bili su posvećeni aktualnostima iz naše pastve.

Tako je o. Ljubo Krasić, misionar u Kanadi, informirao svećenike o naporima

da se naprave udžbenici za učenje hrvatskog jezika i o rezultatima koji su na tom polju već postignuti.

Mons. Vladimir Stanković, ravnatelj hrvatske inozemne pastve, govorio je o potrebi realizacije prijedloga prof. Vladimira Hudolina za borbu protiv alkoholizma. U tom smislu je potrebno da se pri misijama osnuje što više klubova za liječenje od alkohola. U nekim misijama ti su klubovi već počeli djelovati. Svaka bi misija morala imati priručnu literaturu o liječenju od alkohola. Svećenici su zamoljeni da se prijave za seminar o alkoholizmu koji će početkom iduće godine u Njemačkoj održati prof. V. Hudolin. Mons. Stanković je mišljeno da bi se ovo naše iskustvo u liječenju od alkoholizma u inozemnoj pastvi moglo jednoga dana, kao što je to slučaj i s pjesmaricom „Slavimo Boga”, prenijeti u domovinsku Crkvu.

P. Bernardo Dukić je govorio o slijedećoj biblijskoj olimpijadi. Svećenici su za to da se olimpijada održi. Gradivo će biti uzeto iz „Biblije u stripu”. Profesor Kresina će u najskorijoj budućnosti obraditi za naše mlađe sudionike u olimpijadi tri velika lika Staroga Zavjeta – Abrahama, Mojsija i Izajiju. Određeno je da se olimpijada održi u Frankfurtu od 17. do 19. lipnja 1983. godine. *Hv.*

Prof. dr. A. Kresina

LUDWIGSBURG**Završna proslava Franjine godine**

U subotu 9. listopada 1982., u Hrvatskom domu u Ludwigsburgu, Marstallstrasse 6, svečano je završena proslava Franjine godine. Program za tu proslavu sastavio je i uglavnom uvježbavao novi voditelj HKM o. fra Mirko Marić, koji je preuzeo upravu misije u Ludwigsburgu u nedjelju 5. rujna 1982. godine.

Glavna tema programa bila je recital na temu: **Pjesma brata sunca** od sv. Franje Asiškog, što su ga izveli šestorica recitatora, članova naše misije, a recital je priredio o. Mirko Marić, uvezvi djelomično sadržaje iz Sv. pisma, hrvatskih pjesnika, kao i njihovo zgodno povezipo vlastitoj invenciji na glavnu temu. Glazbeno-vokalni dio u samomu recitalu izvodile su stručno i s puno topline i osjećaja franjevke iz Berlina: s. Krešimira i s. Leopolda.

Dječji zbor misije, pod ravnateljem župske pomoćnice gospođe Ane Madu-

nić, izveo je pjesmu od M. Nardellija: „Ja sam Glasnik Velikoga Kralja”. Osim sudjelovanja u recitalu sestre su iz Berlina izvele uz pratnju glasovira još nekoliko pjesama, a publika ih je nagradila toplim simpatijama i velikim odrubavanjem, tražeći od njih da nastave izvedbom svoga repertoara.

Na kraju je folklorna skupina misije „Branimir”, koja je osnovana prije dvije godine, na zadovoljstvo i uz veliko odrubavanje prisutnih, izvela dva hrvatska narodna kola uz pratnju instrumenata.

Službeni je program trajao oko sat i pol vremena, a onda je nastavljena zabava u neslužbenoj formi uz sviranje i pjevanje.

Iako je bilo relativno malo vremena za uvježbavanje ove proslave, ona je uspjela iznad svakog očekivanja, a Hrvatski je dom te večeri bio popunjen do posljednjega mjesta.

Nadamo se da će naš Dom i u budućnosti nastaviti s ovakvim i sličnim religiozno-kulturnim sadržajima. *Očeviđac*

MAINZ

Proslava Dana inozemnog sugrađanina

I ove je godine, kao i dosadašnjih, u Mainzu organizirana proslava Dana inozemnog sugrađanina. Bilo je to 12. 9. 1982. Strane radnice i radnici, mladi i djeca iz Mainza i okolice okupili su se toga dana u 11.30 sati na zajedničku sv. Misu koju je u katedrali, zajedno s inozemnim misionarima, predvodio preč. gospodin Hermann Mayer, biskupijski referent za strance. Na ovoj zajedničkoj sv. Misi bio je i velik broj Hrvata. Ulagnu pjesmu „Hvali Gospodina” pjevali su Hrvati. Na prikazanju je vjeroučenica Kristina Šimić smjelo i lijepo odsvirala na flauti pripjevni vers „Vječna je ljubav njegova”. Četiri vjeroučenice su zatim otpjevale pripjevni psalam.

U vrlo zanimljivoj propovijedi naglasio je biskupijski referent, između ostalog, i ovo: „Bog drukčije misli nego čovjek, jer je on Bog pravde i ljubavi. Strani su radnici puno doprinijeli blagostanju Njemačke. Iako su posljednji kad je u pitanju stan, rad i škola, s njima treba imati duh solidarnosti i pravednosti. I u gostu i u strancu treba gledati Boga... Bog je Otac svih ljudi. Ako imamo zajedničkog Oca, onda svi moramo biti braća. Nema ni Grka ni Rimljana... Treba uklanjati sve ono što nas razdvaja, a prihvatići ono što nas zблиžuje i sjeđinjuje”. Njemački, a i strani vjernici, pozorno su slušali ovo aktualno izlaganje.

U molitvi vjernika molili smo za zajedništvo koje je nažalost još uvijek manjkavo. Čini se da napetosti među ljudima postaju iz dana u dan sve veće. Po neki zaboravljuju da su i stranci ljudi i da treba voditi računa o njihovim potrebama i zahtjevima. Politika prema strancima mora biti humanija.

Uvjereni smo da tom oblikovanju humanije politike doprinose i Dani inozemnog sugrađanina.

p. Pavić

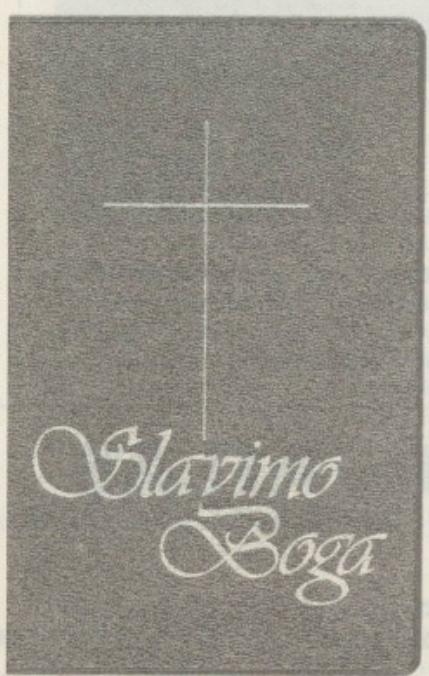
ZAGREB / FRANKFURT**Odobrenje za „Slavimo Boga”**

Tajnik Biskupske Konferencije Jugoslavije dr. Vjekoslav Milovan uputio je 12. listopada 1982. godine, br. 300 / BK-82, ravnatelju hrvatske inozemne pasteve mons. Vladimиру Stankoviću pismo slijedećeg sadržaja:

„Dragi Vlado. Mogu Ti javiti da su naši biskupi na svom posljednjem saboru u Đakovu (27.-29. 9. o.g.) razmotrili Tvoj dopis br. 399 / 82 od 21. 9. 1982. kojim iznosiš prijedloge kako bi se molitvenik-pjesmarica ‘Slavimo Boga’, koju je ove godine izdao Hrvatski naddušobrižnički ured u Frankfurtu, mogla proširiti također u domovini.

Biskupi su sporazumi da Franjevački provincijalat Presvetog Otkupitelja iz Splita može, prema svojoj uviđavnosti, uvesti iz inozemstva ili tiskati u zemlji spomenuti molitvenik-pjesmaricu ‘Slavimo Boga’ i raspačavati je u domovini.”

Hrvatski naddušobrižnički ured u Frankfurtu srdačno zahvaljuje mons. V. Stankoviću na zauzimanju za pjesmaricu, biskupima na odobrenju i Fran-

Naši pokojnici

LUDWIGSHAFEN

Smrt uzorne vjernice i majke

Dragica Velić

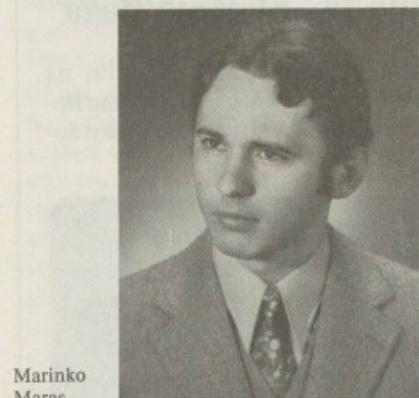
S tehnikom su u svijet došle i mnoge opasnosti. U nedjelju 12.9.1982. godine bilo je u Ludwigshafenu vrlo svečan-

no. Crkva je bila ispunjena do posljednjeg mesta – svirali su i pjevali mladi tamburaši Kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Stahuljak“. Poslije Mise ljudi su se sretni i ojačani molitvom razilazili kući. Među njima je bila, kao i svake nedjelje i blagdana, i **Dragica Velić**, rođ. Brnić. Sutradan je poginula. U rane jutarnje sate išla je biciklom na posao. Oko 150 metara od stana navelio je na nju automobil i usmratio je. Pokojnica je rođena u Dobrom kraj Livna 1958. godine. Preminula je dakle u 24. godini života. Troje djece – Tonika, Blaž i mala Martina (13 mjeseci) ostali su bez svoje drage i dobre majke, a župna zajednica hrvatskih katolika u Ludwigshafenu bez uzorne katoličke supruge i vjernice. Smrtni ostaci pok. Dragice pokopani su u zemlji njemačkoj. Njenom mužu i djeci izričemo našu kršćansku sućut, a pokojnici želimo vječni pokoj u nebu. Počivala u miru Božjem!

Prof. A. Svoboda

INGOLSTADT Poginuo praktični katolik

U blizini rodnog mjesta Tribistovo, župa Posušje, poginuo je 23.8.1982. g. u prometnoj nesreći aktivni član Hrvatske kat. misije Ingolstadt **Marinko Maras**. Imao je 35 godina, aiza sebe je ostavio suprugu i malu kćerku Vesnu. Pokojni Marinko je radio u misiji Ingolstadt preko 10 godina. Viš godina je bio predsjednik Hrvatskog katoličkog centra. Uvijek je bio društven, komunikativ i prijateljski raspoložen prema svim ljudima. Za svakoga je vazda imao dobru riječ. Po prirodi je bio veseo. Bio je čovjek, kršćanin, Hrvat. I za nj se može kazati da je prošao zemljom čineći dobro. „Blago mrtvima koji umiru u Gospodinu! Sad neka počinu od svojih napora, jer ih djela njihova slijede“ (Otk 14,13).

Marinko Maras

Neka mu Bog ljubavi i milosrđa udijeli vječnu svjetlost, život, radost, mir i slavu Očevu! Njegovoj obitelji izražavamo kršćansku sućut.

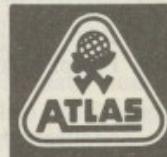
Martin Sentić

H.W.DÜSER-ATLAS

Alfred-Klingele-Str. 92, 7064 Remshalden (Ortsteil Grunbach) kod Stuttgarta, telefon 0 71 51 / 7 20 71

prodaje: rabljene
bagere - rovokopače
utovarivače i autodizalice

Naša ponuda zadovoljiti će Vaše interese!

HAMBURG Dar za siromašnu djecu

Hrvatska katolička misija Hamburg uručila je ovih praznika nadbiskupu dr. Franji Kuhariću svetu od 14.000 DM za siromašnu djecu i svoje kumče maloga Kristijana. U zahvalnom pismu o. Nadbiskup piše misionaru o. Mrkonjiću: „Vama i svim velikodušnim darovateljima u ime tih malih siromaha ja srdačno zahvaljujem. Svi dobrotinatelji su uključeni u onu Isusovu riječ da je njemu učinjeno ono što je učinjeno jednome od ovih najmanjih.“

BONN Zajednički naprijed

Listopadski broj „Žive Zajednice“ od 1982. god. obavijestio je svoje čitaocu o mnogim ovogodišnjim personalnim promjenama među hrvatskim pastoralnim osobljem u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Kako u svakim tako i u ovim promjenama jedni su pomaknuti naprijed, drugi nazad, a treći su jednostavno zamijenili svoja radna mjesta sve pod izlikom „novoga početka“.

Ova je sudbina zadesila i „starog“ i „novog“ hrvatskog misionara u njemačkoj metropoli.

Snaći se u novoj sredini i s novim snagama srca i uma krenuti naprijed, uvijek je bilo povezano s mnoštvom različitih poteškoća.

Svjestan ovoga „novi“ je misionar u Bonnu uz pomoć svojih bivših vjernika iz Wuppertala – Gojka Brkića, Marinka Naletilića, Zvonka Senkića te uz svesrdnu pomoć hrvatskih časnih sestara sv. Vinka iz Splita, zaposlenih u misijskom institutu u St. Augustinu kraj Bonna, kao i obitelji Maticića i Šole zaposlenih u Bonnu, okrećio vjeronačunu dvoranu i uredio njezin inventar.

I ovdje se pokazala ponovno istinita narodna mudrost sročena u izreci: „Zajednički naprijed i k istome cilju“.

p. Berislav Nikić

Zašto čovjekov put postaje uvijek uži?

Svjedočanstvo mlađe Kineskinje Pan Syau koja traži smisao života. Ovo njezin pismo je objavljeno u svibnju 1980. u časopisu "Kineska mladež", a u redakciji u Pekingu je stiglo 40.000 pisama kao reakcija).

"Imam 23 godine. Obično se kaže da čovjek u tim godinama stupa u život. Ali za mene život ne skriva više nikakve tajne, izgubio je i svaku privlačnost. Izgleda, kao da sam već stigla na kraj životnog puta. Kad pogledam put koji sam prešla, onda vidim luk koji vodi od svjetleće crvene boje do pepeljaste sive, od velikih očekivanja do teških razočaranja; jedan razvojni proces koji je izvirao iz spremnosti na nesebično angažiranje, a završio u samoći svoga ja.

Prije sam s čežnjom sanjala o idealnom ljudskom životu. Dok sam još išla u osnovnu školu, slušala sam kako se od željezne rude dobiva čelik, i o dnevniku Lei Feng. Premda mnogo toga nisam razumjela, uzbudila su me tolika herojska djela junaka tako jako, da noćima nisam mogla spavati. Također sam s pažnjom i uredno zapisala na prvu stranicu svoga dnevnika riječi B. Bauer: „Čovjek treba tako živjeti da se, kada pogleda na svoju prošlost, ne treba kajati da je svoje najbolje godine upropastio ili da je život bio bez smisla.”

Kulturna revolucija

Kad je moj dnevnik bio isписан, opet sam stavila onu rečenicu na prvu stranicu novog dnevnika. Koliko sam snage i ohrabrena našla u ovoj misli.

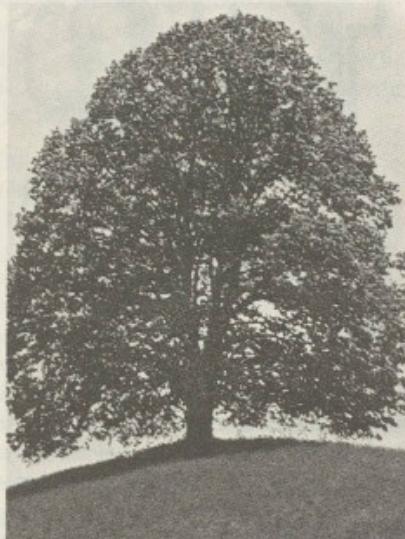
Moj otac, majka, djed, svi su bili članovi komunističke partije. Naravno, i ja sam vjerovala u komunističku partiju; naravno, i ja sam kasnije htjela postati njezin član; u to nisam sumnjala.

Jednog dana dopala mi je u ruke mala, stara knjiga s naslovom „Zašto živim? Kako mogu postati čovjek?” Skoro sam progutala knjigu; bila sam očarana. Počela sam po prvi put praviti vlastite, vrlo lijepе, idealne predodžbe o životu. Čovjek živi da bi omogućio bratu-čovjeku bolji život. Biti čovjek, to je veliki ideal. Ako me partija ili ljudi trebaju, moram bez okljevanja sve dati i svom snagom pomoći.

Živjela sam kao opijena u atmosferi spremnosti na žrtvu i nesebičnost. Moj

dnevnik je bio pun lijepih izreka. Riječi i djelom pokušala sam oponašati primjere junaka.

Već uskoro sam osjetila neki potajni bol. Osjetila sam protuslovje u onome što sam vidjela i onome što sam naučila. Kad sam pošla u osmoljetku, počeo je val Kulturne revolucije, koji je postao sve jači i veći. Bila sam svjedok svađa, silničkih izgreda i ledenog prezira ljudskog života. Kod kuće nije više bilo otvorenog govora i smijeha. Djed je spremao brižljivo i oprezno jednu istragu. Moji stariji školski drugovi pričali su svakodnevno prljave viceve, govorili bezobrazne izraze, igrali za novac i pušili... Komu vjerovati - knjigama ili onomu što oči vide?...

Pitanja o životu su nezaobilazna pitanja

Životni potres

Život mi je postao težak. Kad sam završila srednju školu, umro mi je djed. Kuća, nekada puna ljubavi i topline, postala je prazna i hladna. Po čitav dan smo se svađali radi novca. Majka koja je radila izvan mjesta stanovanja, nije me više htjela uzdržavati, pa sam morala prekinuti školu i tražiti posao. Nisam to mogla shvatiti. Ako je tako među rodbinom, kakvi će biti međuljudski odnosi u društvu? Razbolila sam se.

Prijateljstvo, ljubav?

Tražila sam prijateljstvo. Ali kada sam jednom napravila jednu grešku, onda je moja dobra prijateljica, kojoj sam sve

otvoreno povjerila, to zapisala i o tom doslovno izvjestila predsjednika. Tražila sam ljubav. Poznavala sam druga iz brigade. Njegov otac je bio progonjen od „bande četvorice”. Pretrpala sam ga čistom ljubavi i dubokim sažaljevanjem. Svojim ranjenim srcem liječila sam njegovo srce... Tko bi očekivao da će me moj prijatelj, nakon što je „banda četvorice” bila razbijena, ostaviti i da me više neće gledati? Pala sam kao obmanjena. Dva dana i dvije noći niti sam jela niti spavala. Tražila sam smisao života, ali ga nisam našla.

Bez pomoći

Neki vjeruju da se smisao života nalazi u služenju čovječanstvu. A stvarnost?

Socijalni darvinizam

Polako sam se smirila. Hladni smješak se pojavio na mom licu. Socijalni darvinizam je u pravu: čovjek je čovjek! Nitko ne može pobjeći od prirodnog zakona. Kad se radi o vlastitoj prednosti, prestaju svi opreziti...

Samoća, nerazumijevanje

Naravno, nisam htjela provesti život u besmislenom jelu i piću, smijehu i igri. Imam talenat, a to je pisanje. Od ranih dana rado sam pisala, a posebno u poťekočama. Nisam podnosila nevezane razgovore u tvornici, povukla sam se u se.

Unutrašnja aktivnost

... Čovjekov put postaje stalno uži, a ja sam već umorna. Preostaje mi još samo slabji dašak, i ja sam sasvim ugašena. Išla sam stvarno u katoličku crkvu pogledati službu Božju. Da, čak sam razmišljala da se ošišam i da postanem budistička monahinja. Također sam pomisljala i na samoubojstvo... Srce mi je skroz zburnjeno, prepuno protuslovlja!

Drugovi redakteri, pišem vam ovo pismo u svojoj velikoj nevolji. Ovo vam nisam otkrila da bih od vas dobila pomoć, čudotvorni lijek. Ako imate hrabrosti, objavite moje pismo.

Željela bih da ga sva mlađe čita. Vjerujem da će me srca mlađih razumjeti. Možda mogu od njih dobiti pomoći?

Jesi li ovako nešto osjetio?
U čemu si ti našao smisao života?
U prijateljstvu, ljubavi, školi,
radu, novcu?

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Čika Mato iz Đakova

Piše Ivo Hladek

Danas vam fra Jure neće soliti pamet svojim uzrečicama. Neka vam stari Mato sam ispriča svoje uspomene povodom stogodišnjice katedrale, koju je „slavi Božjoj, jedinstvu Crkava, slogi i ljubavi naroda svoga“ godine 1882. posvetio u Đakovu biskup Strossmayer.

„Srid tuđeg grada - ovda sam na pečalbi već dyajst godina - stanem prid izlogom pa, ko no u zrcalu, ugledam na mom mistu tog debelog starca, koji sam eto posto, pa mislim: ‘Šta ti, seljačić iz Đakova, ovdje tražiš? Koji te vitar dopovo tude u Frankfurt il' München? Šta ima taj dida s onim dečkom koji sam nekad bio? Cila krv, sve tjelesne čelije, cili fizički izgled, sve se u toku dugog života stoput izminilo, pa ipak nji nešta drži na hrpi, ko njeka nevidljiva nit. Kad sam to fra Juđu pito, on će meni: ‘Bog te vidija, Mate, pa to ti je ljudska duša, a šta će bit’ drugo?“

Veli ona narodna: ‘Kaže drvo: imam stablo i krošnju - šta me briga za korenje; više dite: sadašnjost sam i budućnost - šta me briga za roditelje; hvali se moderni čovik: ja sam početak i cilj - šta me briga za Boga! Al gle, svi ginu i suše se, jer ne priznaju korenje, svog oca ni Boga svoga!“

Kad se sitim mog ditinjstva oko katedrale pa vidim danas sve ovo zlo na svitu, usati me žalost. Svit se zbilja suši brez Boga i Crkve, narod gine od preveć novca, rakije, droga i prazni riči političara, pa svedno svi naprasito i glasno viču ko cigo na vašaru, da su se konačno oslobodili Crkve i Boži zapovidi. Da dragi Bog ni vodio moje korake, već bi davno krepo ko cucak kod šintera. Sve moje lipe uspomene kreću se oko katedrale, u čijoj sam se sini rodio, odma tude ispod biskupske bašće. Moj otac je još osobno znao biskupa Strossmayera. Kad su nji stotine momaka i ždrebaca 1900. podizali nova zvona na livi toranj, pružio biskup svakom ruku i čašu vina iz Trnave. Danas viđaš biskupe tek na televiziji. Ja sam ko dečko mogo sristi našeg Akšamovića svagdan po gradiću. Crni kaput, zlatni cviker na nosu, štapić u ruki, tako biskup šeće po Đakovu ko pastir međ' svojim stadom. Popriča malo s luckastim slugom Tončom prid Simeništem, dalje ga usati teta Julka pa

mu izjada svoje bolje, farbar Marko mu pokaže nove boje iz Njemačke, prid poštom ga stari Ručević opet jednom izgrdi šta je vlastelinstvo prodalo sve konje i nabavilo mesto nji' dva auta. Sićam se ko dan danas, kako nas je biskup potego za uši, dok smo se 'nako u ministranskoj odori vraćali s pogreba, svaki svoj 'alat' u ruki: ja dugi procesijski križ, mali Čiro Kos kadioniku, Jozo svetu vodu.

Ondi uz drum stajale jabuke, pa ja zmanem križem po voćkama i nešto nezrelih jabučica padne u travu. Dok mi kupimo voće, netko nas ostrag ufati za uši pa će strogo: ‘Dečki, ne znate li, da je dragi Bog krađu zabranio?’ Održo nam biskup dugu pridiku, al' nam na kraju dade svakom po dinar za sladoled.

tokom života u onih par minuta kod nužde u zahodu’.

Sudbina i drugovi me poslim odvratili od školovanja, a kako u ratu nisam znao koja je ‘prava strana’ i kašnje se nisam mogao vrtit to krpa na vitru, evo se cili život potucam po tuđem svitu trburom za krovom. Al' svedno nisam nikad zaboravio Boga i moju rodnu katedralu. Idem ja i ovdje na Misu, samo njekad zadrinjam kod fra Jurine pridike. E, kako je to bilo lipo u Đakovu prij oslobođenja! Mi smi živili s crkvenim blagdanima, to je bio naš cili kalendar. Razumi se, da je cila familija išla nediljom i svetkom na veliku Misu, al' mati nās dičurliju vodila i radnim danom u crkvu. Kroz advent, na svibanjske pobožnosti, listopadske krunice i oko Božića išlo cilo Đakovo svaki dan u crkvu. Pa ipak nema za me lipše uspomene od ‘zornica’ prid Božić. Prvo se naranila marva u štali pa se onda išlo piške po mraku u katedralu. Ulice pune sniga, zvizdice sjaju ko svije na nebu, u crkvi tajanstvena polutama, samo na glavnom oltaru gore debele voštanice. Kad zagrme orgulje i bogoslovi pod vodstvom profesora Ivanišića zapivaju onu ‘Rosite, nebesa, odozgor’, pa stari čika Pero intonira ‘Oremus’ - misliš da si u raju!

Blagoslov svete vode na Tri Kralja zaključuje božićno vrime. Zvonari napune vodom i soli velike otvorene bačve il' kace, a mi dičurlijia iza ceremonije posvete skočimo prema kacama pa grabimo opsežnim kantama svetu vodu, da je bude u seljačkoj kući kroz cilu godinu do idućeg Božića. Njeki dečki u onoj gužvi pali u svetu vodu. Kažu da su kašnje postali biskupi. Ja nisam nikad pao u vodu, al' mali Čiro Kos dvaputa. Valjda je zato sad tako dobar biskup.

Ništa nemam proti toga što naši popovi i časne danas voze auto i gledaju televiziju. Treba se prilagoditi vremenima. Nišam ja njeki starovirac, ne mora uvik sve ostati po starinsku - al' srž vire se ne smi dirat! Popovi i časne mog ditinjstva u Đakovu drugče su izgledali neg' danas. Sestre sv. Križa su bile prave seljakinje: orale su i žele, čistile štalu i muzle krave. Dok sam bio ministrant, pozivale nas časne sestre za Uskrs u goste na svoju pustaru kod Budrovaca. Kad ovdje župnik danas priredi izlet za ministrante, oni se voze autobusom i užinaju u restoranu. Mi smo oni' šest kilometara do Josipovca i natrag išli

1882-1982
STROSSMAYEROVA
KATEDRALA
ĐAKOV

Danas ministranti stoje ko kameni kipovi na oltaru. Onda se više neg' sad moralio šetati po oltaru i odgovarati, sve latinski. S pet godina sam počeo ministrirati u kućnoj kapelici kanonika Plićanica. Presvitli dosego osamdesetu pa ni više izlazio iz svoje kaptolske kurije. Najprije pobožni učeni starac uzo sebi u 'latinsku školu' pa me naučio napamet sve one 'Introibo', 'Dominus vobiscum', 'Suscipiat' i tako sve po redu. Iza Mise sjeli mi dva za stol pa zajedno doručkovali: presvitli koricu kruva s medom i bilim lukom, ja zemličku s putrom. Njegova kurija bila puna krcata knjižurina. Nad jednim ormarom knjiga stajao latinski psalm: 'U tebe se uzdam, Gospodine, i neću se dovijeka pokolebiti'. Nisam onaj 'In te speravi, Domine' do danas zaboravio, ja to uvik molim kad god mi u životu dođe teško. 'Ko bi sve to ikad mogo proučiti?', pitam starog kanonika gledajući sve one knjige. 'Sinko, ne smiješ prespavati život kao vol pod vrbom. Vidiš, onih deset svezaka Svjetske povijesti sam pročitao

Knjige - knjige - knjige...

„Hrvati u Švicarskoj”

Nedavno je u Zürichu u privatnom izdanju autora izšla iz tiska knjiga „Die Kroaten in der Schweiz” (Hrvati u Švicarskoj). Knjigu je napisao član naše crkvene zajednice u Švicarskoj gosp. ing. Zvonimir Čičić, a tisak su svojim novčanim prilozima pomogli članovi društva Hrvatska kulturna zajednica (HKZ) u Švicarskoj, kao i Hrvatska katolička misija iz Züricha i uprava grada Badena, gdje živi autor.

Kako u uvodniku knjige stoji, autor se odlučio objelodaniti to djelo jer su u daljoj i bližoj prošlosti u Švicarskoj živjeli brojni zasluzni Hrvati (između ostalih kardinal Ivan Stojković, reformator Matija Vlačić Ilirik, teolog i humanist Pavao Skalić, grof Juraj Drašković, Eugen Kvaternik, kipar Ivan Meštrović, sve tako do nobelovaca prof. Ružičke i prof. Preloga, odnosno drugih naših intelektualaca, npr. prof. Turine, prof. Dolinara i drugih).

Pisa knjige je jedan od osnivača i bio je više godina član vodstva društva HKZ (osnovanog u Zürichu 1971.), a k tomu je i zastupnik u jednoj od najvažnijih švicarskih komisija za probleme strana-

piške, kaki autobus! Sestre bi posakrivali po voćnjaku šarena jaja, a mi smo ih onda morali tražiti. Iza toga nam namazale friškim putrom par šnita crnog kruva i pružile nam ladne vode iz buna. Kako je to šmekalo! Na kraju nas odvele u kapelicu pa smo pivali uskrsne pismice, al' smo krdom ispod klupa već počeli 'kucat', stara dičja igra!

Nigdi i nikad na svitu mi ni bilo 'nako lipo' ko u katedrali biskupa Strossmayera. Ovdje u tuđini radim ko konj, al' imam i para ko blata. Onda u Đakovu, uz Boga i katedralu, 'nako bosonog i brez dinara u džepu, bio sam sritniji i bogatiji neg iko od današnji ateista, koji su se sad navodno 'oslobodili' od svog korenja, od roditelja i Boga. Zna se, kako se 'oslobađaju' ljudi i narodi!"

Ovako evo čika Mato iz Đakova priča svoje uspomene prigodom stote gođišnjice rodne mu katedrale.

ca. Taj društveni rad – kako on sam navodi – potakao ga je da napiše tu knjigu, jer se u doticaju sa Švicarcima uvjerio da su oni o Hrvatima pre malo informirani.

U prvom poglavlju knjige date su na sažet način najvažnije informacije o Hrvatima i Hrvatskoj, što je zacijelo bio težak i odgovoran zadatok. To poglavlje interesantno je za čitatelje iz cjelokupnog područja njemačkog jezika, pa važnost ove knjige prelazi i granice Švicarske.

U drugom poglavlju autor opširnije opisuje boravak u Švicarskoj, odnosno doprinos švicarskoj znanosti i kulturi brojnih uglednih Hrvata. Opisuje i događaje u Švicarskoj važne za našu povijest, kao npr. pojavu prve knjige na njemačkom jeziku o Hrvatima, tiskane u Bernu 1775., u kojoj je prenesena u prijevodu i naša muslimanska balada Hasanaginica, te tzv. „Ženevska deklaracija“ – akt koji je zacrtao stvaranje velikosrpske i monarhističke Jugoslavije (1918. – 1941.).

Od vremena Baselskog koncila koji je 23. srpnja 1431. otvorio Papin izaslanik, Dubrovčanin, biskup (kasnije kardinal) Ivan Stojković, u Švicarsku su dolazili brojni naši znameniti ljudi. Neki u službi Katoličke Crkve ili pak kao reformatori; mnogi jer su morali napustiti svoju rodnu grudu. Teško je ocijeniti da li su svi spomenuti, svi odgovarajuće opisni, no uočljivo je da je autor upotrijebio obilje literature i da svoje pisanje temelji na podacima iz više izvora.

Pisac prikazuje ukratko i današnjicu. U Švicarskoj živi oko 25.000 Hrvata; pretežno vrsnih stručnih radnika, inženjera, liječnika. Oni su tu došli u godinama 1965. do 1970. i u međuvremenu stekli povjerenje domaćeg stanovništva, priskrbili stalna radna mjesta, pustili korijenje.

Ukratko, ali objektivno i informativno, opisan je i pastoralni rad hrvatskih katoličkih misija (Zürich, Bern, Basel, St. Gallen, Luzern) u kojima djeluje 7 misionara franjevaca iz Hercegovačke franjevačke provincije.

Knjiga je grafički dobro uspjela; ilustrirana je mnogim slikama i crtežima, tvrdi u platno uvezana, s lijepim ovitkom. Može se nabaviti kod naših misija u Švicarskoj, a u Njemačkoj, uz cijenu od DM 18,- u knjižari Hochrhein-Buchhandlung, Waldshut-Tiengen.

Za bolje upoznavanje Islama

Prema popisu pučanstva 1981. g. u Jugoslaviji je bilo ukupno preko dva milijuna muslimana, a od toga 1.629.924 u Bosni i Hercegovini gdje je i najpretežniji dio Muslimana s narodnosnim obilježjem. Njihov broj je sigurno još mnogo veći kad im se pridodaju Albanci, Turci i druge narodnosti, golemim dijelom islamske vjeroispovijesti. Pa ipak u našoj domaćoj književnosti gotovo da i nema pučki napisane knjige o povijesti Islama kao takvog a posebno o muslimanima na našem tlu.

Držeći se koncilskih zaključaka o dijalogu s muslimanima, zagrebačka Kršćanska Sadašnjost je objavila ove godine važnu knjigu „Islam i Muslimani“ kao prijevod s francuskog jezika istoimenog djela koje je napisao Jean-René Milot. Knjiga je podijeljena na poglavlja: Prorok Muhamed, Kur'an, Islam u povijesti, Islamska predaja i zakon, Islamska teologija, Muslimanska zajednica, Islam i moderni svijet. U njoj je dakle sadržano sve ono bitno što bi svaki kulturni čovjek trebao znati o Islamu, posebno mi hrvatski katolici koji na temelju suživota s muslimanima trebamo što bolje shvatiti osnovne odrednice Islama.

Vidokrug ove knjige uvjetovan je time što je ona pisana za čitateljstvo francuskog jezika pa tako naše muslimanstvo u njoj nije došlo jače do izražaja. Stoga je izdavač na kraju knjige uvrstio popis nekoliko domaćih djela ili prijevoda koji upućuju čitatelja na upoznavanje muslimanstva iz domaćih izvora. Svejedno, još uvijek nedostaje djelo o našem muslimanstvu pa će možda i ovaj prijevod dati nekome poticaj da se lati tog obimnog i odgovornog posla. sz.

**ZIVAJA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (0611) 638213

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteure: Pater Ignacije Vugdilija
Pater Bernardo Dukić

Redaktionsrat: Dragan Čuturač, Anto Jelić,
Marijan Kopić, p. Josip Mrkonjić, p. Stjepan
Pavić, Branko Šimović

Jahresbezugspreis: DM 10,-
Bankverbindung: Konto Nr. 129 072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (Blz. 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf

Druck: Scholl+Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf

„Neka vam Biblija bude trajno nadahnuće za duhovni život”

(Papa primio pobjednike Vjeronomučne olimpijade)

Pobjednici ovogodišnje Vjeronomučne olimpijade u Frankfurtu, mladi iz misije Darmstadt, našli su se od 1. do 9. listopada ove godine na nagradnom putovanju po Italiji. Bilo je to u pravom smislu riječi hodočašće stopama Sveca čiju 800. obljetnicu rođenja još uvijek slavimo. Prva njihova postaja bila je Arezzo od kuda su se mučno probili do L'Averne da bi upoznali mjesto gdje je sv. Franjo primio znakove Kristovih rana.

Dolazak u Rim bila je upravo na blagdan Asiškog Siromaha. Taj dan je proslavljen svečanom Euharistijom koju su predvodili mladi franjevci p. A. Periša i p. J. Šimić. U zanosnoj propovijedi p. Šimić je pozvao mladima u pamet sve one bitne elemente s kojima su se oni susretali dok su se spremali za olimpijadu „Franjo i Evanđelje”.

Slijedilo je razgledanje Rima. Mladost se, usprkos kiši i jugu, od srca veselila svakom novom tumačenju koje joj je spretno nudio vrijedni franjevac p. Miljenko Odrlijan.

Dobrotom i gostoljubljivošću p. P. Galaunera mladi su imali sreću osobno razgovarati sa Svetim Ocem. Papa ih je za vrijeme generalne audijencije 6. listopada pozdravio ovim riječima:

„Pozdravljam Hrvate iz misije Darmstadt, ovogodišnje pobjednike na Vjeronomučnoj olimpijadi. Daleko od domovine vi ste svojom pobjedom dali lijepi doprinos u slavlju godine sv. Franje među hrvatskim radnicima u Zapadnoj Njemačkoj. Neka vam lik sv. Franje bude uzor u vašem životu a Biblija trajno nadahnuće za vaš duhovni život. Vama i svima Hrvatima raspršenima po cijelome svijetu moj apostolski blagoslov.”

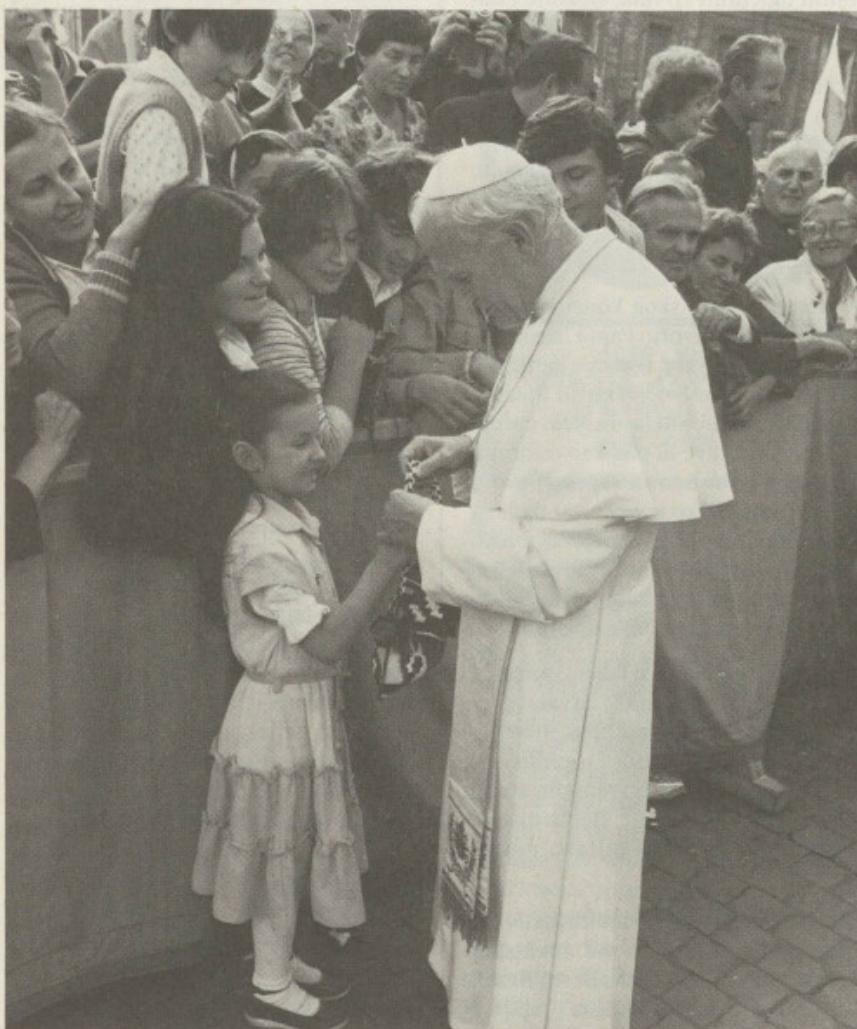
Papa je bio toliko srdačan da se dobivao dojam kako je hrvatski ne samo govorio nego i mislio.

Na kraju audijencije Sveti je Otac pojedinačno pozdravio svakog člana skupine mladih iz Darmstadt-a i uzeo skromne darove koji su mu predani. Izgleda da mu je najzanimljivija bila torbica i bukarica - ručni rad iz Imotskoga - koje mu je predala najmlađa djevojčica Anita Vujičić.

Puni svete radosti napustili su Rim i našli se u Asizu da bi, makar na brzinu, obnovili što za čovječanstvo znači život jednoga Sveca. U Asizu su htjeli duže ostati, ali se nije moglo. Trebalo je ići natrag, trebalo se vratiti u Darmstadt.

Sada smišljaju kako će u slici i riječi prenijeti Franjinu poruku i ostalim vjernicima svoje misije.

N.N.

Mala Anita Vujičić predaje Sv. Ocu imotsku torbicu
Anita Vujičić über gibt dem hl. Vater die kroatische Tasche aus Imotski

1983. - Godina Biblije?

Američki je kongres zatražio od predsjednika R. Reagana da godinu 1983. proglaši „Godinom Biblije”. Svoj zahtjev kongresmeni su ovako obrazložili: „Povijest SAD dokazuje da je život po

naku Biblije od velike koristi za obitelji i za pojedince. Produbljivanje poznavanja Biblije duhovno će ojačati američko stanovništvo”. Nadamo se da će američki predsjednik usvojiti ovaj duboko kršćanski prijedlog.

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück

1 F 2384 E

Gebühr bezahlt: